

Львівський національний університет імені Івана Франка  
Філологічний факультет  
Кафедра української літератури імені акад. М. Возняка

«ЗАТВЕРДЖУЮ»  
В. о. декана філологічного факультету  
Крохмальний Р.  
«30» серпня 2022 року



## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Актуальні проблеми шевченкознавства»

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, 03 Гуманітарні науки  
спеціальність 014 Середня освіта, 035 Філологія  
спеціалізація 014.01 Середня освіта (Українська мова і література),  
035.01 Філологія (Українська мова та література)  
факультет філологічний

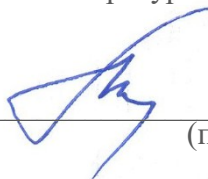
Робоча програма з курсу «Актуальні проблеми шевченкознавства» для студентів за спеціалізаціями 014 Середня освіта (Українська мова і література), 035 Філологія (Українська мова та література). – 2022. – 26 с.

Розробник: доцент кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка, кандидат філологічних наук **Микуш Степан Йосипович**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол № 1 від «26» серпня 2022 року №1

Завідувач кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка

(підпис)  (Микитюк В. І.)  
(прізвище та ініціали)

«26» серпня 2022 року

Схвалено Вченою радою філологічного факультету  
Протокол № 1 від «30» серпня 2022 року №1

«30» серпня 2022 року Голова  Крохмальний Р. О.

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>03 Гуманітарні науки, 01 Освіта / Педагогіка</i> (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Спеціальність <i>035 Філологія, 014 Середня освіта</i> (шифр і назва)		
Модулів –	Спеціалізація: <i>035.01 Українська мова та література, 014.01 Середня освіта (українська мова та література)</i>	<b>Рік підготовки:</b>	
Змістових модулів – 2		3-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		<b>Семестр</b>	
Загальна кількість годин – 90		6-й	-й
		<b>Лекції</b>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 1,4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>бакалавр</i>	48 год	.
		<b>Практичні, семінарські</b>	
		48 год.	
		<b>Лабораторні</b>	
			год.
		<b>Самостійна робота</b>	
		42 год	.
		<b>Індивідуальні завдання:</b> год.	
Вид контролю: <i>залік</i>			

## 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Творчість Тараса Шевченка займає основне місце в програмах як середньої, так і у вищій школах. Вивчення його світоглядного кредо, його впливу на людину і шляхи розвитку України й людства має колосальне значення для виховання духовно багаті людини і свідомого українця.

**Мета спецкурсу** – наукове прочитання програмних творів Т. Шевченка, їх поглиблений естетично-поетичний та суспільно вагомий аналіз; об'єктивно-науковий погляд на життєпис поета; ознайомлення із сучасною критичною літературою про митця.

**Завдання:** з'ясування феномену поезії Кобзаря, кардинальних парадигм його тем і проблем, основоположних суспільно-політичних напрямів думок і прагнень поета а естетичного впливу на читача.

**Результати навчання.** У результаті вивчення навчальної дисципліни

*Студент повинен знати* весь програмний матеріал спецкурсу, вміти самостійно на сучасному рівні аналізувати твори Т. Шевченка, освоїти вміння відсіяти золоте зерно Шевченкового слова від радянської «полови».

*Студент повинен уміти:*

- самоаналізувати відповідні поетичні твори Т. Шевченка;
- висвітлити головні «думи» поета та проблеми як українського, так вселюдського характеру;
- ознайомитися із основними працями українських вчених і критичної літератури діаспори.

## 2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОГРАМНІ ТВОРИ Т.ШЕВЧЕНКА: "Причинна", "Думи мої, думи мої", "До Основ'яненка". "Перебендя", "Катерина", "Іван Підкова", "Гамалія", "Тарасова ніч", "Гайдамаки", "Три літа", "Заповіт", "Сон" ("У всякого своя доля..."), "Кавказ", "І мертвим, і живим...", "Єретик", "Розрита могила", "Великий льох", "Сова", "Відьма", "Наймичка", "Чигрине, Чигрине...", "Мені однаково...", "Н.Костомарову", "Згадайте, братія моя...", "Чи ми ще зійдемося знову...", "І виріс я на чужині...,,", "Буває в неволі іноді згадаю...", "Мені тринадцятий минало...", "Сон" ("Гори мої високії..."), "Заросли шляхи тернами...", "І золотої й дорогої..."., "Неофіти", "Варнак", "Юродивий", "Доля", "Муза", "Слава", "Я не нездужаю нівроку", "Осії. Глава ХІУ", "Ісаія. Глава 35", "Марія".

### Змістовий модуль 1.

**Тема 1.** «Я так її, я так люблю мою Україну убогу...» Т. Шевченко і Україна.

**Тема 2 .** «Возвеличу малих отих рабів німих.» Шевченко і ми.

**Тема 3.** «Мусить бути правда на землі, Сонце встане і оскверненну землю спалить». Т. Шевченко і людство.

**Тема 4.** «І на оновленій землі врага не буде, супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люди на землі.» Майбутнє людства у поезії Кобзаря.

**Тема 5.** «Встане правда! Встане воля! І тобі одному Помоляться всі язики Вовіки і віки.» Образ Христа у «Кобзарі».

**Тема 6.** Шевченкова візія України.

**Тема 7.** Сучасні українські літературознавці про творчість Т. Шевченка (І.Дзюба, М. Шуминський, А. Скоць, Т. Салига).

**Тема 8.** Діаспорна Шевченкіана (Д. Донців, Є. Маланюк, Лука Луців).

### Змістовий модуль 2.

**Тема 9.** «Моє життя у моїх творах.» Біографія Т. Шевченка.

**Тема 10.** Періодизація творчості Т. Шевченка.

- Тема 11.** Рання творчість Т. Шевченка. Балада «Причинна». Балади.  
«Кобзар» Шевченка – його значення. «Катерина». Проблематика.  
Історична проблематика.
- Тема 12.** Творчість Шевченка періоду «трьох літ»
- Тема 13.** Творчість Т. Шевченка в «казематі» та на засланні.
- Тема 14.** Творчість Т. Шевченка останніх років життя.
- Тема 15.** Кобзар у «Кобзарі».
- Тема 16.** Поетичний культ слова в «Кобзарі» Т. Шевченка.
- Тема 17.** Дніпро у творчості Т. Шевченка.
- Тема 18.** Воля в поетичній візії Т. Шевченка.
- Тема 19.** Астральний світ Т. Шевченка.
- Тема 20.** Поетика «рядків незримих» (умовчань) у «Кобзарі».

### 3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	і н д	с. р.		л	п	ла б	і н д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Модуль 1</b>												
<b>Змістовий модуль 1.</b>												
Назва												
Тема 1. «Я так її, я так люблю мою Україну убогу...» Т. Шевченко і Україна.		2				2						
Тема 2. «Возвеличу малих отих рабів німих.» Шевченко і ми.		2				2						
Тема 3. «Мусить бути правда на землі, Сонце встане і оскверненну землю спалить». Т. Шевченко і людство.		2				2						

Тема 4. «І на оновленій землі врага не буде, супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люди на землі.» Майбутнє людства у поезії Кобзаря.		2				2						
Тема 5. «Встане правда! Встане воля! І тобі		2				2						

одному Помоляться всі язики Вовіки і віки.» Образ Христа у «Кобзарі».														
Тема 6. Шевченкова візія України.		2				2								
Тема 7. Сучасні українські літературознавці про творчість Т. Шевченка (І.Дзюба, М. Шуминський, А. Скоць, Т. Салига).		2				2								
Тема 8. Діаспорна Шевченкіана (Д. Донців, Є. Маланюк, Лука Луців).		2				2								
Разом за змістовим модулем 1		1 6				1 6								
<b>Змістовий модуль 2.</b>														
Назва														
Тема 9. «Моє життя у моїх творах.» Біографія Т. Шевченка.		4				2								
Тема 10. Періодизація творчості Т. Шевченка.		2				-								
Тема 11. Рання творчість Т. Шевченка. Балада «Причинна». Балади. «Кобзар» Шевченка – його значення. «Катерина». Проблематика. Історична проблематика.		2				2								
Тема 12. Творчість Шевченка періоду «Трьох літ»		4				4								
Тема 13. Творчість Т. Шевченка в «казематі» та на засланні		2				2								



Тема 14. Творчість Т. Шевченка останніх років життя.		2				2						
Тема 15. Кобзар у «Кобзарі»		2				-						
Тема 16. Поетичний культ слова в «Кобзарі» Т. Шевченка.		2				2						
Тема 17. Дніпро у творчості Т. Шевченка.		2				2						
Тема 18. Воля в поетичній візії		2				2						

Т.Шевченка.													
Тема 19. Астральний світ Т. Шевченка.		4				2							
Тема 20. Поетика «рядків незримих» (умовчань) у «Кобзарі».		2				-							
Разом за змістовим модулем 2		30				20							
<b>Усього годин</b>													

### 6. Темі практичних занять

№ з / п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Ознайомлення з програмою спецкурсу. Шляхи розвитку науки про Т. Шевченка	2
2	Періодизація творчості Т. Шевченка	2
3	Рання творчість Т. Шевченка	2
4	Творчість Т. Шевченка періоду «трьох літ»	4
5	Творчість Т. Шевченка в казематі та на засланні (1847-1857).	2
6	Творчість Т. Шевченка останніх років життя (1857-1861)	2
7	Кобзар у «Кобзарі» Т. Шевченка	2
8	Поетичний культ слова в «Кобзарі» Т. Шевченка	2
9	Дніпро у творчості Т. Шевченка	2
10	Воля в поетичній візії Т. Шевченка	2
11	Поетика «рядків незримих» (умовчань) у «Кобзарі» Т.Шевченка	2
12	Астральні світи Т. Шевченка	6
13	«Моє життя у моїх творах.» Біографія. Життєпис Т. Шевченка	2
14	Перспективи шевченкознавства	2

### Плани практичних занять

#### Практичне заняття 1.

Вступ. Ознайомлення з програмою спецкурсу. Шляхи розвитку науки про Т.Шевченка

## **Практичне заняття 2.**

### **Періодизація творчості Т. Шевченка**

1. Доба "романтичного націоналізму" (І.Франко) - рання творчість (1838- 1843).

2. "Доба політичного радикалізму"(І.Франко) - творчість періоду "трьох літ" (1843 -1847).

3. Період нескореної невольничої музи – творчість у казематі та на засланні (1847-1857). Останній, завершальний етап творчого подвигу Шевченка - творчість останніх років життя (1857-1861).

### **Практичне заняття 3.**

#### **Рання творчість Т. Шевченка**

1. Балада "Причинна" /1837/ – хронологічно перший твір Шевченка. Тайна й чудо Шевченкового поетичного народження. Автор "Причинної" на вершинах поетичної майстерності. Славетний заспів до балади "Реве та стогне Дніпр широкий" як українська народна пісня, зразок "нештемплшованого золота поезії" (І.Франко). Ритмічна організація вірша. Сюжет і фольклорна основа балади, її романтичний зміст, елементи реалізму. Мотиви розбитого серця, понівеченої жіночої долі - головні мотиви трьох ранніх балад Шевченка - "Причинна", "Тополя", "Утоплена". Новаторство балад Шевченка.
2. "Кобзар" Шевченка (1840) в критиці, його епохальне значення. Поет вихований українською народною думою і піснею. Тема поета в житті народу ("Думи мої, думи мої...", "До Основ'яненка", "На вічну пам'ять Котляревському", "Перебендя").
3. "Катерина" - лірико-епічна, соціально-побутова поема, що наближається до жанру повісті у віршах. Композиція сюжету. Тема та образи. Особливості поетичної мови. Роль ліричних відступів. Висока драматична напруженість у розвитку дії. Пейзажі. Засоби художнього контрасту. Поема "Катерина" - своєрідний пролог до Шевченкової "материнської" теми. Картина Шевченка "Катерина" (олія, 1842).
4. Історична тематика в ранній творчості Шевченка. Героїко-романтичні поеми "Іван Підкова", "Гамалія", "Тарасова ніч", "Гайдамаки" - класичні зразки Шевченкового "романтичного націоналізму". Високий національний пафос, романтичне уславлення героїчної боротьби українського народу проти турецьких і польських поневолювачів. Вивірена історичною правдою Шевченкова концепція Запорозької Січі, запорозького козацтва і гайдамачини. Проблема героїчного і трагічного в "Гайдамаках". "Гайдамаки" в критиці.

### **Практичні заняття 4-5**

#### **Творчість Т. Шевченка періоду «трьох літ»**

1. Утвердження на позиціях політичного радикалізму. Формування антимосковської політичної концепції Шевченка. "Три літа" - програмний вірш, декларація Шевченка. "Заповіт" - революційно-демократичний маніфест, бойова програма поета. Проблема визволення з-під московського ярма. "Заповіт" як славетна пісня.

2. Політичні поеми Шевченка періоду "трьох літ" - "Сон"("У всякого своя доля..."), "Кавказ", "І мертвим, і живим...", "Єретик". Політичне оскарження російського царизму - основний пафос Шевченкового "Сну", сміливий маніфест вільного слова проти "темного царства" (І.Франко). Трикартинна композиція, що відповідає трьом актам драматичного твору (своєрідна образна тріада) - епічні картини України, Сибіру, Петербурга. "Сон" - перша в українській літературі високохудожня політична поема, найкращий зразок політичної поезії у світовій літературі.
3. "Кавказ" - лірична поема героїко-сатиричного змісту. Два емоційні плани твору - героїчний і сатиричний. Засудження московського імперіалізму - центральна ідея поеми. "Кавказ" - огниста інвектива проти "темного царства" зі становища загальнолюдського" (І.Франко).
4. Стаття І.Франка "Темне царство" - як зразок майстерного аналізу політичних поем Шевченка "Сон" і "Кавказ".
5. "І мертвим, і живим, і ненарожденним землякам моїм...". Полемічна тональність послання. Сатиричний збірний образ української дворянської інтелігенції. Революційно-демократична концепція історії України. Поетична майстерність послання.
6. "Єретик". Історична основа поеми - національно-визвольна боротьба чеського народу проти німецьких феодалів. Жанр "Єретика" – героїчна поема на історичну тему з виразними компонентами сатири в ній. Прославлення національного героя чеського народу Яна Гуса. Заклик до об'єднання слов'янських народів.
7. Поетичний образ України у творчості Шевченка періоду "трьох літ". "Розрита могила" - поезія "невтишимого" національного болю Шевченка над "сплюндрованою" матір'ю-Україною. Великий Тарас про великого Богдана - "нерозумного сина". Образ "начетверо розкопаної, розритої могили" як символічне вираження московського колоніально-руйнівного "господарювання" в Україні.
8. Схвильований тон поетичного викладу. Поезія "Розрита могила" - прояв високого національного патріотизму Шевченка.
9. "Великий льох". Жанр поеми-містерії. Троїстість композиції. Алегоричність і символічність образів. Національна трагедія України, виражена в символічних образах "трьох душ". Три етапи в історії України, що привели до національної руїни - Переяславська угода Б.Хмельницького, Полтавська битва Петра I і кривава трагедія-масакра Батурина, царювання Катерини II - "лютого ворога України, голодної вовчиці". Уособлення реакційних сил України, Польщі і Росії в образах трьох воронів. Три лірники - типове узагальнення безсилої української інтелігенції. Образ "великого льоху" як символ героїчного минулого України та її прихованих сил в боротьбі з колонізаторською Москвою. Поезія "Стоїть в селі Суботові..." - епілог до "Великого льоху". Церква Богданова в Суботові як символ домовини України. Оскарження

грабіжницької політики Москви. Патріотична ідея державного воскресіння України.

10. Соціально-побутові поеми Шевченка періоду "трьох літ" – "Сова", "Відьма", "Наймичка". Шевченкова "Наймичка" - поема-драма, справжній гімн материнству. Лекція І.Франка про "Наймичку" Шевченка, прочитана у Львівському університеті /1895/, "Безсмертний твір поетичний", який "належить до найбільших тріумфів правдивої штуки і мусить уважатися за найкращий доказ великої геніальності Шевченка" (І.Франко).

### **Практичне заняття 6.**

#### **Творчість Т. Шевченка в казематі та на засланні (1847-1857).**

1. Цикл поезій "В казематі". Жанрова різноманітність і провідні мотиви. "Мені однаково..." - центральний твір казематної лірики Шевченка. Велика, благородна, сокровенна, непорочна, жертвенна, справді свята-найсвятіша любов до України - найвища, наймогутніша субстанція Шевченкової поезії.
2. "Перша" (найголовніша) національна заповідь Шевченка – "свою Україну любіть...", виголошена в ліричних посланнях "моїм союзникам" – "Згадайте, братія моя...", "Чи ми ще зійдемося знову?".
3. "І виріс я на чужині..." - один з вершинних творів невільницької лірики Шевченка, написаний під впливом вражень від подорожей поета по Україні (1843, 1845-1847). Жанрова форма ліричного роздуму (медитації). Композиційний прийом художнього контрасту. Чергування світлих і темних барв. М'який ліризм і драматична напруженість. Райдужні спогади про рідне село, "де мати породила", затьмарені тяжкою правдою кріпацького лихоліття. Омріяне в "Україні добро" - ідилія, що приводить поета до революційного висновку (ідея вірша), - "Воно б, може, так і сталось, якби не осталося сліду панського на Україні".
4. "Буває в неволі іноді згадаю...". Жанр поетичного епосу. Композиційний засіб сновидіння. Поетичні образи козацької могили, волі, України (образна тріада). Розповідь старого козака (він став із і могили) про українсько-козацькі взаємини ("Ляхи пішли на нас войною"). Пафос національної героїки. Національна ідея жертвенної боротьби за волю України. Образ автора, що з'єднує історичну тему із сучасністю. Романтичний стиль вірша.
5. "Сон" ("Гори мої високі"...). Тематична основа поезії - спогади про перебування Шевченка на Переяславщині 1845 р. Ліричне звертання до Дніпровських гір. Майстерно написана романтична картина України. Багатство топоніміки. Вияв любові до України як лірична сповідь поета, своєрідний епіцентр твору. Розповідь старого діда про історичну бувальщину. Невгасима туга поета за Україною.

6. "Заросли шляхи тернами...". Мотиви самотності, туги за Україною. Поезія болю й розпуки. Коломийковий ритм і фольклорна образність. Поезію поклав на музику композитор С.Воробкевич.
7. "І золотої й дорогої..." - ліричний роздум як згусток Шевченкового суму над долею сільського хлопчика-сироти, над безпритульним дитинством і безрадіним майбутнім. Мотиви туги за людською волею. Присутність у вірші авторського ліричного "я" як уподібнення власної сирітської долі.
8. "Варнак". Композиційна основа поеми - розповідь про свою бувальщину старого невольника-варнака. Скривджений кріпак - народний месник, а згодом розбійник. Романтична гіперболізація варнакової кривавої помсти і його каяття. Складність образу. Використання поемного сюжету в російській повісті Шевченка "Варнак".

### **Практичне заняття 7.**

#### **Творчість Т. Шевченка останніх років життя (1857-1861)**

1. Шевченко на верховинах творчого подвигу. Нижньоновгородські поеми ("Неофіти", "Юродивий").
2. "Неофіти". Лірична присвята М.Щепкіну. Звернення до езопівської мови-тайнопису, який легко можна розшифрувати. Проекція історичної теми раннього римського християнства в сучасність. Алегоризм образів. Образ деспотичного "кесаря" Нерона. Образ революціонера Алкіда - одного з найбільш вражаючих позитивних героїв Шевченкової музи. Висока шляхетність його революційних помыслів і дій. Трагічний образ матері Алкіда. Еволюція "материнської" теми у творчості Шевченка. Трагізм сцен і картин. Могутня експресія ліричних відступів-звертань до матері Алкіда. Геніальний пролог до поеми з його геніальним образом Богоматері. Висока культура поетичної мови.
3. "ЮРОДИВИЙ" - незакінчена поема, часткова реалізація задуми поеми "Сатрап і Дервиш". Жанр лірично-сатиричного монолога. Гостра сатира на Миколу I і його лакеїв, царських сатрапів. Уславлення революційного героїзму в образах каторжників - "сподвижників святої волі", "юродивого" і в безпосередніх революційних деклараціях автора. Поетична лексика й стиль - сплав народної мови з сатирично-вulgарними словами й зворотами.
4. "Доля" – перший вірш ліричного циклу (триптиха) Шевченка - "Доля", "Муза", "Слава" - триєдиних символів життєвих і творчих принципів поета. Жанр "Долі" - медитація у формі ліричного монолога.
5. Відмінне трактування теми долі від попередніх творів: не жалі, скарги, нарікання на долю, а почуття вдячності - загальна емоційна тональність монолога. Широка гама ліричних інтонацій. Поетична ретроспекція в дитинство. Ідейно-емоційна кульмінація твору ("Ми не лукавили з тобою, ми просто йшли, у нас нема зерна неправди за собою") як високий моральний принцип, ідеал, чесність, гуманістичний закон життя і як щира сповідь, в якій немає ні крихітки фальші. Мотив "А слава –

- заповідь моя" - не як егоїстичне задоволення себелюбства, а як природна винагорода за правду в житті і творчості, як визнання поета в народі.
6. "Я не нездужаю нівроку..." - класичний зразок політичної лірики Шевченка. Імітація діалога (питання-відповідь в одній особі). Драматизація ліричної дії. Мотив волі - композиційна основа вірша. "Сподівана воля" зверху як даровизна "доброго батюшки"-царя - ілюзорна примара. Названий своїм іменем винувник всенародного лиха, той, що зродив неволю, безправ'я, тиранію. Ідейно-емоційна вагомість метафоричної фрази "воля заснула, цар Микола її приспав". Що робити? - питання питань. Алегоричний зміст образів "сокири", "обуха". Ідея вірша - заклик "будити хиренну волю", "громадою обух сталить та добре вигострить сокиру". Революційне гасло епохи, художнє вираження народної кари, збройної боротьби. Актуальність поезії напередодні реформи 1861 р.
  7. "Осії. Глава ХІУ" (подражаніє) - ліричний монолог, в якому відбилися враження від подорожі Шевченка на Україну 1855р. Біблійна основа "подражанія" (наслідування) старозавітного біблійного пророка Осії (8 ст. до н.е). Доля України - генетична основа поезії. Україна та українське ліберальне панство - наскрізний її мотив. Велика Шевченкова любов і великий Шевченків гнів - дві ідейно-естетичні засади вірша. Ліричне звертання Шевченка до України, його мудрі повчання, настанови. Висока державна наука (це личило тільки Шевченкові). Гнівне, полум'яне оскарження "панів поганих", отих доморощених синів, за їх "зраду і криводушіє", вірнопіддане прислужництво "доморощеному цареві". Поетичний образ народної кари-"мсти", яка гряде на "біснуватих". Поетичний образ правди, яка "оживе" - воскресне, і нового слова, яке проросте революцією і "люди окрадений спасе од ласки царської...". Поетика вірша - лірична потужність, високий стиль пророцтва, багатство старослов'янств, ритмічна неоднотипність, схвильованість викладу, ораторські прийоми, художні засоби градації, повтори, алітерації тощо. "Осії. Глава ХІУ" - визначний твір політичної поезії ХІХ ст.
  8. "Ісаія. Глава 35" ("Подражаніє"). Творчий задум вірша - наслідування древньоєврейського пророка Ісаїї, якому приписують авторство однієї із книг Біблії. Біблійна першооснова - лише поштовх до написання оригінального, високохудожнього твору. Виконаний у стильовій манері пророцтва, вірш Шевченка - натхненний гімн оновленій землі та вільному на ній народові. Образні центри - земля-нива і народ-люди "темнії, незрячі", "убогі". Віра поета в майбутнє процвітання землі. Художнє поняття вищої справедливості, що визволить убогих і покарає гнобителів народу. Поетичний образ "святої правди", яка "на землю прилетить". Художнє увиразнення цього образу і його понятійного змісту як розкутої народної волі. Ідейно-стилістична роль старослов'янств. Високий стиль, урочисто-піднесена тональність вірша-пророцтва. "Ісаія. Глава 35" - Шевченкова дума про щасливе



майбутнє трудового люду, якою він піднісся над своїм віком і з цією думою увійшов у наступні віки. Урочиста кантата М.Лисенка на слова поезії Шевченка "Ісаія. Глава 35".

9. "Марія". Геніальний пролог до геніальної поеми. Високохудожнє звертання поета до Богоматері - "цариці неба і землі". Авторська позиція - "воспівати святу доленку" Діви Марії. Шевченків високий спів і висока хвала, його "остання лепта". Релігійно-філософська поема "Марія" – могутній завершальний акорд Шевченкової "материнської" теми. Безкомпромісна протестантка і безстрашна соратниця свого сина – вершина ідейно-художньої еволюції образу матері у творчості Шевченка. Глибокий філософський зміст твору. Оригінальне трактування євангельської оповіді. Марія-наймичка і Йосип-ремісник, тесляр. Марія і "дивочний" гість (дивовижний) - прозвіститель равві (Месії, учителя, рятівника). Філософія його вчення. Поетичне утвердження високої ідеї народної правди і свободи. Розп'ятий син Марії – поборник правди й волі. Марія - мати дитини "за волю розп'ятого мужа", продовжувач справи свого мужа і сина. Мати Марія - символ жіночого героїзму. Поетика твору. Шевченкова "Марія" в оцінці І.Франка.

## **Практичне заняття 8.**

### **Кобзар у «Кобзарі» Т. Шевченка**

1. Співець і люди, поет і народ - велика, вічна тема літератури й мистецтва. Служити народові, бути його бардом, баяном - висока честь і перша заповідь. Кобзар у творчості Шевченка як визначальний, домінуючий образ, що дав йому літературне найменування. Образ народного слівця в "Перебенді" Шевченка. І.Франко про "Перебендю" ("Передне слово до видання "Перебенді Т.Г.Шевченка (Львів, 1885)"). Кобзар у поемі Шевченка "Катерина", його композиційна та ідейно-естетична функція. Кобзарєва пісня у поемі Шевченка "Тарасова ніч". Три тісно зв'язані між собою її композиційні частини - передісторія Тарасової ночі, картина кривавої й славної ночі (кульмінація твору) та її післяісторія. Кобзар - головна дійова постать у поемі. Захований за текстом пісні-оповіді його портрет - талановитий співак, оповідач, музикант, поет, творець, учитель, історик, людина високого патріотичного строю душі, щирий українець-націоналіст. Це один із великої когорти славних українських кобзарів, цього національного феномена, духовних витязів української нації, що в невмирущій, незнищенній нашій думі, нашій пісні утверджували й множили славу України.
2. Музично й пісенно обдарований сліпий кобзар Волох у "Гайдамаках" Шевченка як художнє втілення, козацької вольниці, героїки й завзяття, козацького сміху, дотепу й жарту, тобто тих високих моральних якостей, що робили запорожців безстрашними в бою і веселими в походах і перепочинках між боями.

3. Нова високохудожня модель образу кобзаря в поемі Шевченка "Мар'яна-черниця" і новаторські форми його творення. Застосований у творі художній засіб ретроспекції, що дав можливість кобзареві пережити пережите. "Мар'яна-черниця" - кобзарева поема-сповідь, "мандрівка в молодість" - сумну, тяжку й драматичну. Висока лірико-драматично-романтична напруга, що домінує у творі та є її окрасою.
4. Хвилююча, "поемна" біографія кобзаря Степана в Шевченковому "Невольнику" (перша редакція поеми "Сліпий"). Дві тематичні площини зображення народного співця - в селянському середовищі та на полі козацької брані, в козацькій сім'ї та в козацькій історії. Героїчний лицар серед козацтва, він благородний, благочинний у побутовому житті. Взаємне переплетіння побутових та історичних планів в "Невольнику", що визначають його композицію. Духовна врода й краса кобзаря Степана. Народний співець у "Невольнику" - один з найкращих у великому типологічному ряді Шевченкових кобзарів.
5. "Три лірники" у поемі-містерії Шевченка "Великий льох". Нове тлумачення алегоричного змісту цих образів. "Три лірники" - не тільки художнє вираження безсилої української інтелігенції чи "розмитості національної свідомості провідників українського народу" (Т.Комаринець). Вони - художнє документування антимосковської політичної концепції Шевченка, його оскарження колоніальної політики Москви, яка робила все для того, щоб витравити дух українства, скалічити, зневолити, знищити душу України - її пісню ("випарити в московській бані-прохолоді"), зробити з народу німих рабів. Діалог лірників з представником імперської влади - ("ісправником"). Поетизація невмирущості душі народу - Великого льоху.
6. Шевченкові кобзарі - співці народні як найвища їх атестація. Сліпі - вони зрячі очі народу. Національні архітипи - вони наше національне сумління.

## **Практичне заняття 9.**

### **Поетичний культ слова в «Кобзарі» Т. Шевченка**

1. Релігійно-поетичний культ слова – наскрізна тема в "Кобзарі" Шевченка. Могутній, дійовий вплив поетичного слова-пісні на людську душу - наскрізний мотив поезії "Ну що б, здавалося, слова...". Афористичність її початкових рядків.
2. Різні художні модифікації, моделі, видозміни, параметри поетичного образу слова в "Кобзарі" Шевченка. Слово-пісня, слово-дума ("Думи мої, думи мої..."). Багатство його художніх вимірів: слово правди, істини, святої правди і любові, голос новий, слово правди-мсти, слово-сторожа, нове, живе, святе, огненне, пламенне слово, тихе, добре, "кротке" слово, слово – Божеє кадило, кадило істини, Божественне, Боготворче слово, Христове слово...

3. Висока місія художнього слова в поезії "Не нарікаю я на Бога". Співхвала (ритмомелодика вірша пісенна) урожайним жнивам художнього засіву (творіння).
4. Поетичний образ правди, яка "оживе"-воскресне в новому Слові: "Натхне, накличе, нажене Не ветхеє, не древле слово Розтленное, а слово нове" в "подражанії" "Осії. Глава XIV". Поетизація всемогутності слова. Воно проросте народною революцією – "І люд окрадений спасе од ласки царської".
5. Поетичний образ "живого слова" в поемі "Кавказ". Образна "трійця" - Душа, Слово, Бог як високі аксіологічні етичні категорії, великі духовні потуги безсмертя народу. Розміщене по середині Слово (лексема) - немовби своєрідна композиційна ланка, звено, що об'єднує дві інші духовні величини - Душу й Бога.
6. Возвеличення культу Слова в поемі "НеоФіти", зокрема в пролозі. Жанр прологу - молитва. "Благословенна в женах, Святая; праведная мати Святого сина на землі" і образ поетового слова - композиційні центри прологу. Поетова уклінна, молитовна просьба-благання у Богоматері: "Пошли мені святеє слово, святої правди голос новий".
7. Христове вчення – "правди слово, Святої правди і любові". Слово Христове, вчення Христа, віра християнська – ідейно-тематична основа Шевченкових "Неофітів". Алкідова мати - сподвижник ідей свого сина, сподвижник Христового слова (науки). Поетизація християнської віри, християнського слова в поемі "Неофіти". Т.Шевченко - глибоко релігійний Християнин.
8. Високий культ слова в поемі Шевченка "Марія". "Святе, огненне Слово" - важливий компонент твору (своєрідний промотор, рушій сюжетної дії). Зачарована пророчими "словесами" молодого ("дивочного") гостя Марія. Син Марії – великий Учитель – "поніс лукавим правди слово! Не вняли слову! Розп'яли!" Слово - могутній чинник велика рушійна сила в устах Марії, що проросло рясними плодами – вселило "дух святий" в убогі душі Христових учнів. Їх змужніння (" Мужі воспрянули святисє. По всьому світу розійшлись, І іменем твого сина, Твоєї скорбної дитини, Любов і правду рознесли").
9. "Кобзар" як художнє вираження могутньої рушійно-духовної, чудодійної сили Слова, його високого поетичного культу – безсмертне творіння Т.Шевченка.

### **Практичне заняття 10.**

#### **Дніпро у творчості Т. Шевченка**

1. Образно-дніпровське композиційне обрамлення Шевченкового "Кобзаря" ("Причинна" – "Чи не покинуть нам, небого..."). Романтична картина грізної, буремної ночі на Дніпрі, з Дніпровськими горами-хвилями як символічне зображення могутності, незборимості українського народу ("Реве та стогне Дніпр широкий..."). Поезія "Чи не покинуть нам, небого..." – лебедина пісня Шевченка, його трепетне

- бажання-мрія жити над Дніпром. Ідилія рідної оселі, сімейного життя, домашнього вогнища, затишку в хатиночці над Дніпром у поезії "Не молилася за мене...". Лірична сповідь, молитва, благання з милою дружиною "Оксаночкою" жити над Дніпром і скласти там свої кості. Святий Дніпро і святії його вітри в поезії "Не гріє сонце на чужині...".
2. Ліричне послання "Сестрі" (Ярині). Композиційний засіб сновидіння. Рідний Дніпро і рідна сестра. Райдужний світ сестри і брата. Світ наддніпрянської волі-мрії. Світ романтичний, ілюзорний; ірреальний. Раптовий, несподіваний сюжетний "злам": "І ми прокинулися. Ти... На панщині, а я в неволі!..". Дві недолі й одне спільне для сестри і брата лихо.
  3. Дніпро - невичерпне творчомайне джерело, що надихає поетову Музу ("Не для людей тієї слави..."). Надія на долю "із-за Дніпра широкого" ("А нумо знову віршувать..."). Упованіє на Дніпро - мотив ліричного послання Шевченка "А.О.Козачковському".
  4. Поетичний образ Дніпра у його величі й красі в поезії Шевченка "Сон" ("Гори мої високі..."). Мальовнича картина сонної візії осяяна високою романтикою. Вияв любові до Дніпровських гір і великої любові до України. Шевченкова любов як морально-етична основа його патріотизму, націоналізму.
  5. Дніпро для Шевченка - найвища й найкраща даровизна Бога. Господня благодать. Україна і Дніпро - поетичні топоніми в "Кобзарі". У Шевченка Україна - це Дніпро, а Дніпро - це Україна. Дніпро як символ української Вічності. Як вічний Дніпро, так й вічна Україна.
  6. "Два" Дніпра - Дніпро Шевченків, з яким поет кровно зріднився, поєднав свою життєву долю, і Дніпро історичний як символічне вираження вікової історії України, героїчних змагань нашого народу за волю (такий поділ умовний).
  7. Історичний, величний, героїчний Дніпро в героїчній поемі "Гайдамаки". Високомайстерна картина (романтична) передгрозя гайдамацького повстання, її тематична лінія: Ярема - Дніпро, Людина і ріка, Син і Батько. Земля і Небо. У "Гайдамаках" – Дніпро "повстанський". "Запорозький", "козацький" Дніпро в "Гамалії". Романтичний Шевченко і романтичний його Дніпро. Поетичний образ Дніпра, що гине ("висихає") ("Розрита могила", "Чигрине, Чигрине...", поема "Сон "). Дніпро "русалковий", "баладний" ("Причинна", "Русалка"). Дніпро "пісенний" (створена за жанром пісні поезія "Над Дніпровною сагою"). Напрочуд різноманітна, що охоплює великий спектр епітетів, художня палітра Шевченкового Дніпра. Велика, широко закроена площина його художньої дії. Зв'язане з Дніпром посмертне бажання Шевченка ("Заповіт").

## Практичне заняття 11.

Воля

в

поетичній

візії

Т.

Шевченка

1. Воля як поняття вічне, найвища даровизна Бога, в "Кобзарі" Шевченка національна, політична і державна, що визначає світоглядні позиції поета. Персоніфікація образу волі, її різні художні виміри, параметри, контекстуальні площини. Контрастне, антонімічне зіставлення волі - неволі ("Минають дні, минають ночі...", "Мені здається, я не знаю..."). "Могильний" контекст волі ("Думи мої, думи мої..."; "Буває, в неволі іноді згадаю..."). Два рівнозначні, рівновимірні, рівносильні образи правди і волі. Шевченкова правда - посестра волі. Шевченків "Кобзар" - дума про народ, про народну правду й кривду, високий спів, урочистий гімн правді-волі і гнівне оскарження кривди-неволі. Образи правди й волі в поезії "Стоїть в селі Суботові...". Шевченкова благовість, його геніальне пророцтво. Високий, божественний зміст Шевченкової "святої" волі ("І золотої й дорогої..."). Возвеличення неофітів - "святих мучеників", "дітей святої волі" в поемі "Неофіти", прославлення "споборників святої волі" в поемі "Юродивий". Мотив "святої правди" як розкутої народної волі в поезії "Ісаїя. Глава 35".
2. Образна тріада воля-неволя-доля у вірші "Г.З.". Національний зміст Шевченкової долі-волі в героїко-романтичній поемі "Тарасова ніч". Романтизація образу волі як української слави в поемі "Іван Підкова". Наскрізна мотив волі в поемі "Гамалія". Шевченко - борець за волю України, за українську державність у "Гайдамаках". Поетичний образ волі у вірші "Розрита могила". Конденсована історія визвольних змагань українського народу за свою волю в поезії "Чигрине, Чигрине...". Образ "вольної волі" в історичній поезії Шевченка "Ой чого ти почорніло...".
3. "Вольная дума" – модифікація образу Шевченкової волі ("Марку Вовчку"). Воля-слава-правда - поетичні лексеми Шевченкових афоризмів: "Встане правда, встане воля!", "Борітеся — поборите, Вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава І воля святая" ("Кавказ"), "В своїй хаті своя правда І сила, і воля" ("І мертвим, і живим..."). Образ революціонера-кайданника, царя волі в поемі "Сон". Воля Божа в "Давидових псалмах".
4. Ілюзорний образ волі як її поетична містифікація, художня фікція в ліричному посланні "А.О.Козачковському".
5. Шевченкова воля як його спасенна віра в національне спасіння українського народу, могутній вияв його націоналізму. Т.Шевченко - речник національної Волі, український Благовісник, Пророк, Апостол, Месія, символ української нації.

## **Практичне заняття 12.**

### **Поетика «рядків незримих» (умовчань) у «Кобзарі»**

1. Емоційно-психологічні паузи в художньому творі - дуже важливий компонент його структури, зокрема поетичного синтаксису. Психологічна пауза - категорія естетична й змістовна. Могутня потужність ліризму Шевченка не тільки в змісті його творів, але також у їх паузації. Шевченкові паузи - сокровенна тайна його поетичного

живопису, вияв його ліричного духу. Відчитання паузаційного тайнопису, оцих незримих субстанцій художності, умовчань, так званих апосіопез (в тексті вони графічно позначені трьома крапками) значно розширить поетичні обрії "Кобзаря", глибше пізнаємо художні світи Шевченка.

2. Ілюстративним матеріалом до теми служать такі твори Шевченка: "Катерина", "Наймичка", "Відьма", "Мар'яна-черниця", "Княжна", "Думи мої, думи мої...", "Розрита могила", "Чигрине, Чигрине...", "Буває в неволі іноді згадаю...", "Якби-то ти, Богдане, п'яний...", "Сон" ("Гори мої високі..."), "Стоїть в селі Суботові...", "Чи не кинуть нам, небого...".
3. Паузація в "Кобзарі" - складова і невід'ємна частина його духовного фонду. Читаючи Шевченка, "читаймо" його паузи.

### **Практичні заняття 13-15.**

#### **Астральні світи Т. Шевченка**

1. Поетичне небо Шевченка густо заселене астральними світилами. Важлива ідейно-естетична функція поетичних образів Шевченка - сонця, місяця і зір в ідейно-тематичному змісті і жанрово-композиційній структурі твору. Український фольклор - генетична основа планетарних образів Шевченка.
2. Образ місяця у вступі до балади "Причинна". Романтична балада "Причинна" і романтичний у ній місяць. Місяць - русалкове "сонце". Місячне сяйво як композиційна рамка твору.
3. Естетична функція "чужого" сонця, тобто такого, що світить не в рідному краю, а на чужині, у вірші "Думка" ("Вітре буйний, вітре буйний!"). Наше, рідне, "українське" сонце у поезії "На вічну пам'ять Котляревському". Сонце - локалізатор дії ліричного героя в "Думці" Шевченка "Тяжко-важко в світі жити...". Сонце в художньому просторі Шевченкового "Перебенді". Часові виміри художньої дії, позначені сонцем, в поемі "Катерина", його активна участь у картині ополонки - місця кончини (самогубства) Катерини.
4. Небесні, світила в образній структурі ліричного послання "До Основ'яненка". Астральні світила в художній "документації" історичної поеми "Тарасова ніч". Астральні світи Шевченкових "Гайдамаків". Сонце в живописному контексті поеми "Гамалія". Сонце - важливий компонент, навіть центральний образ в поемі Шевченка "Сон" ("У всякого своя доля..."). "Сонце правди" як художнє вираження справедливості ("Заворожи мені, волхве..."). Зацікавлене трагічною долею Івана Гуса сонце в "Єретику".
5. Уособлення у величному образі зорі ліричної героїні у вступі до поеми "Невольник". Образ сонця в основному тексті твору. Сатирична функція образу сонця в поемі "Кавказ". Сонце в сатирично-викривальному контексті політичного послання "І мертвим, і живим...". Образи місяця і зірниці - важливий компонент поезики Шевченкової "Відьми". Зв'язані з космічно-планетарним світом три твори Шевченка "казематного" циклу

- ("Чого ти ходиш на могилу?..", "Н.Костомарову", "Садок вишневий коло хати..."). Величний образ вечірньої зорі в поезії "Садок вишневий коло хати...". Образ зорі в ліричному вступі до поеми "Княжна". Червоний місяць і зорі Божії - важливі штрихи до психологічної характеристики княжни. Образ сонця і зорі - важливий збудник ліричних роздумів в поезії "Сонце заходить, гори чорніють...". "Сонце заходить, гори чорніють", "Садок вишневий коло хати...",
6. "Зоре моя вечірняя..." - популярні українські народні пісні, великі здобутки, шедеври нашої пісенної культури.
  7. Сонце - важливий рушій художньої дії в автобіографічному вірші Шевченка "Мені тринадцятий минало...". Образ місяця, зір і сонця у поезії "Сон" ("Гори мої високі...").
  8. Шевченкове "святеє сонечко" ("У бога за дверима лежала сокира", "Буває, іноді старий").
  9. "За сонцем хмаронька пливе..." - високохудожній зразок пейзажної лірики Шевченка. Місяць і зорі - важливий компонент любовної лірики Шевченка ("Не молилася за мене..."). Місяць і зорі в образній системі творів на релігійну тематику ("Неофіти"). Підпорядкування образу зорі революційним деклараціям автора (поема "Юродивий"). Свята зоря - Марко Вовчок у творчій біографії Шевченка (ліричне послання "Марку Вовчку").
  10. Астральний світ Шевченкової "Марії". Порівняння Марії із зорею. Активна участь небесних світил під час народження Сина Марії, Спасителя роду людського. Величний образ Віфлємської зорі."Мітла огненная" (комета) присутня в епізоді втечі Святої сім'ї від кровавого указу Ірода.
  11. Поширення звертальної тиради Ярославни до сонця порівняно із староруським текстом у Шевченковому переспіві "Плачу Ярославни".
  12. Осяяна сонцем оптимістична віра поета у вірші "І тут і всюди - скрізь погано..." ("Сонце йде І за собою день веде"). Змістовно зв'язане із сонцем геніальне пророцтво Шевченка в поезії "О люди! люди небораки!.." ("Чи буде суд! Чи буде кара! Царям, царятам на землі? Повинна быть, бо сонце стане І оскверненну землю спалить"). Лірична героїня (Шевченкова любов) як земна зоря, а небесні безвічні зорі - її сестри в поезії "Чи не покинуть нам, небого...".
  13. Шевченкове оригінальне трактування поетичних образів сонця, місяця, зір. Вони відповідали творчій індивідуальності Шевченка, лірико-романтичному складу його могутнього поетичного таланту. Він підніс їх до високих художніх узагальнень.

## **Практичне заняття 16.**

**«Моє життя у моїх творах.» Біографія. Життєпис Т. Шевченка.**

## **Практичне заняття 17.**

**Перспективи шевченкознавства.**

1. Підсумки.
2. Стислий огляд вивченого матеріалу.

## 8. Самостійна робота

№ з / п	Назва теми	Кількіс ть годин
1	Візія України у поезії Т. Шевченка.	2
2	Образ Христа у «Кобзарі».	2
3	Світлий Хрест України у «Кобзарі»	2
4	Т. Шевченко і московство.	2
5	«Руський мир» очима Кобзаря (поєми «Сон», «Кавказ»).	2
6	«Мусить бути правда на землі» – образ правди у Т. Шевченка.	2
7	Астральний світ Т. Шевченка.	2
8	Солярна візія Т. Шевченка «...о сонце встане і оскверненну землю спалить».	2
9	«Наша дума, наша пісня не вмре, не загине...» – фольклоризм поезій Т. Шевченка.	2
10	Український світ Т.Шевченка.	2
11	«Щоби всі слов'яни стали добрими братами» («Єретик», «Гайдамаки»).	2
12	Жанр балади у «Кобзарі».	2
13	«І буде син, і буде мати...» – материнство у Т.Шевченка.	2
14	Місія України на всесвітній дорозі («І мертвим, і живим...»).	2
15	Шевченкова візія майбутнього.	2
16	З Україною у серці («Я так її, я так люблю мою Україну убогу...»).	2



1 7	Апофеоз жіноцтва у поезії Т. Шевченка.	2
1 8	Псевдопатріотство у Т. Шевченка («І мертвим, і живим...»).	2

1 9	Т. Шевченко і українське слово («І всі мови слов'янського люду, всі знаєте... А своєї дастьбі...»).	2
2 0	«Караюсь, мучусь, але не каюсь...»: Шевченко про свою місію і український характер.	2
2 1	«Свою Україну любіть... В останню тяжкую минуту за неї Господа моліть» – заповідь і мертвим, і живим.	2
2 2	Поетика «Катерини».	2
2 3	«Громадою обух сталить» – код України.	2
2 4	Сакральність Т. Шевченка.	2
	Разом	

## 2.10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методологічною основою курсу є принцип історизму, усі художні твори досліджуються у зв'язку із часом їхнього написання, з подіями біографії того чи іншого автора, дотичними до аналізованого історико-літературного періоду, єдності із тогочасними ідейно-естетичними тенденціями. Курс передбачає засвоєння теоретико-літературних понять на конкретному художньому матеріалі.

Курс поєднує лекції оглядового характеру із лекціями літературно-портретної форми.

## 2.11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль за засвоєнням знань студентів та його успішністю здійснюється у формі оцінювання виступів на практичних (семінарських) заняттях та участі у дискусіях та із допомогою поточного модульного контролю. Курс закінчується іспитом.

## XI. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЄТЬСЯ СТУДЕНТАМ для заліку

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так:

- практичні: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30;
  - модулі /письмові роботи: 20 семестрової оцінки;

максимальна кількість балів 20;

- залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів

50. Підсумкова максимальна кількість балів 100

Поточне тестування /письмові роботи, практичні заняття, самостійна робота																		Підсумковий тест (залік)	Сума		
Змістовий модуль 1									Змістовий модуль 2												
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Т 17	Т 18	Т 19	Т 20	5 0	100

## Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою		
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку		Залік
A	90-100	5	Відмінно	Зараховано
B	81-89	4	Дуже добре	
C	71-80		Добре	
D	61-70	3	Задовільно	
E	51-60		Достатньо	

## ХІІ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програми.
2. Плани практичних занять та методичні вказівки до їх виконання.
3. Матеріали до семінарських (практичних) занять та самостійної роботи студентів.

### 14. Рекомендована література

1. Барка Василь. Правда Кобзаря. - Пролог. – 1961.
2. Білецький О., Дейч О. Т.Г.Шевченко. Літературний портрет. - К., 1961.
3. Бородин В.С. та інші. Т.Г.Шевченко. Біографія. – К., 1984.
4. Вогненне слово Кобзаря. Літературно-критичні статті про Т.Г.Шевченка. - К., 1984.
5. Горбач Н. Життя і творчість Тараса Шевченка. – Львів, 2005.
6. Дзюба І. Тарас Шевченко. Життя і творчість. – К., 2008.
7. Зайцев Павло. Життя Тараса Шевченка. - Нью-Йорк - Мюнхен, 1955.
8. Івакін Ю. Сатира Шевченка. -К., 1959.

9. Івакін Ю. Стиль політичної поезії Шевченка. - К., 1961.
10. Кониський Олександр. Тарас Шевченко-Грушівський. Хроніка життя. - К., 1991.
11. Кирилук Є.П. Т.Г.Шевченко. Життя і творчість. - К., 1964.
12. Комаринець Теофіл. Шевченко і народна творчість. - К., 1963.
13. Комаринець Теофіл. Поема "Великий льох" у контексті Шевченкової концепції України // Записки Наукового товариства ім.Т.Шевченка. - Т.ССХХІ. Праці філологічної секції. - Львів, 1990.
14. Коцюбинська М. Етюди про поезику Шевченка. Літературно-критичний нарис. - К., 1990.
15. Луців Лука. Тарас Шевченко - співець української слави і волі. - Нью-Йорк-Джерзі Ситі, 1964.
16. Маланюк Є. Шевченкові метаморфози // Книга спостережень. – Т. 2. – Торонто, 1966.
17. Неділько Г.Я., Неділько В.Я. Тарас Шевченко. Семінарії. - К., 1985.
18. Салига Т. Шевченко і ми // Євангеліє від Тараса. – Промови і доповіді на шевченківських вечорах у Львівському університеті. – Львів, 2014.
19. Спогади про Шевченка. - К., 1968.
20. Світова велич Шевченка. Збірник матеріалів про творчість Т.Г.Шевченка в трьох томах. - К., 1944.
21. Скоць А.І. До аналізу політичної поеми Т.Шевченка "Сон" // Українська мова і література в школі. – 1984 - № 11.
22. Скоць А.І. Шевченкова "Катерина" // Українська мова і література в школі. – 1991. - № 6.
23. Скоць А. Поема Тараса Шевченка "Наймичка" // Дивослово. – 1994. - № 5.
24. Скоць А. "Доба романтичного націоналізму" у творчості Шевченка // Дивослово. - 1995. - №3.
25. Скоць А. Образ кобзаря у "Кобзарі" Тараса Шевченка // Дивослово. – 1996. - № 5-6.

26. Скоць А. Поетика умовчань у "Кобзарі" Шевченка // Записки Наукового товариства ім. Т.Шевченка. - Т.СХХХІУ. Праці філологічної секції. - Львів, 1997.
27. Скоць А. Поетичний світ Тараса Шевченка. – Львів, 2013.
28. Скоць А. Дніпро у творчості Тараса Шевченка // Дивослово. – 2000. - № 10.
29. Смілянська. "Святим огненним словом...". Тарас Шевченко: Поетика. - К., 1990.
30. Творчий метод і поетика Т.Шевченка. - К., 1980.
31. Франко Іван. Із секретів поетичної творчості // Збір. творів: У 50-ти т. - Т. 31. - К., 1981.
32. Франко Іван. Темне царство . - Т. 26. - К., 1980.
33. Франко Іван. Переднє слово (до видання: Т.Г.Шевченко "Перебендя". Львів, 1889) . – Т. 27. - К., 1980.
34. Франко Іван. "Наймичка" Т.Шевченка. - Т.29 . - К., 1981.
35. Франко І. Шевченкова "Марія". - Т.39. - К., 1983.
36. Франко Іван. Тарас Шевченко і його "Заповіт". - Т.34. - К., 1981.
37. Шагинян М. Тарас Шевченко. - М., 1964.
38. Шевченківський словник: У двох томах. - К., 1976-1977.
39. Маланюк Є. Шевченкові метаморфози // Книга спостережень. – Т. 2. – Торонто, 1966.